

ICTU
Programmanager Advies Overheid.nl
De heer E. Hup
Postbus 84011
2508 AA Den Haag

3 april 2006
Kenmerk C/DD/06/656
Betreft webrichtlijnen en websites

Bezoekadres
Prins Willem-Alexanderhof 20
Den Haag

Postadres
Postbus 90520
2509 LM Den Haag

Geachte heer Hup ,

Hierbij beantwoord ik uw brief d.d. 6 februari 2006 (kenmerk: ICTU/OPN2006/U000273) die ik voor beantwoording ontvangen heb van de directeur Cultureel Erfgoed. De vragen die u daarin stelt zijn enigszins geparafraseerd:

'moeten overheidswebsites worden beschouwd als archiefbescheiden in de zin van de Archiefwet 1995?',

alsmede, indien dat zo is:

'wat is [dan] de ratio om niet afzonderlijke pagina's te archiveren maar de hele website?'

Daarop zou ik u als volgt willen antwoorden. In de Archiefwet 1995 staat als definitie van archiefbescheiden:

bescheiden, ongeacht hun vorm, door de overheidsorganen ontvangen of opemaakt en naar hun aard bestemd daaronder te berusten (artikel 1c-1).

'Ongeacht hun vorm' geeft aan dat de 'bescheiden' ook digitaal kunnen zijn, en dat archiefbescheiden meer omvatten dan documenten alleen en ook databases, multimedia, audio, video e.d. kunnen zijn. Het digitale karakter zowel als de vorm van websites zijn daarbij geen belemmering.

Met de term 'naar hun aard bestemd' wordt bedoeld dat er een relatie moet zijn met de uitvoering van een (of meerdere) werkproces(sen) of taken, waarvoor de betrokken overheidsorganisatie verantwoordelijk is. De vraag is dan of een website een relatie heeft met één of meer bedrijfsprocessen?

In de praktijk dient een website vaak meerdere doelen en heeft de informatie een relatie met verschillende processen van een organisatie, zowel voorlichting, communicatie, dienstverlening of welk ander proces ook. Daarmee wordt de website een bundeling (verzameling) van archiefbescheiden gerelateerd aan verschillende bedrijfsprocessen. Een organisatie beoogt burger en bedrijfsleven te informeren over relevante zaken. Hoe relevant deze zijn hangt mede af van de behoeften van de gebruiker. Indien die gebruiker echter gebruik maakt van die informatie dient hij/zij er op te kunnen vertrouwen, want het is officiële informatie gecommuniceerd door een overheidsorganisatie. Het feit dat er vaak een zgn. *disclaimer* op de website staat, doet daar in principe niets aan af, zoals ook al is aangetoond door prof. mr J.E.J. Prins.

In toenemende mate gaat de communicatie verder en worden in het kader van e-overheid ook e-mail, discussieforums en (ingevulde) formulieren gebruikt. Er ontstaat een interactie tussen overheidsorganisatie en de gebruiker (burger en bedrijfsleven). Een e-mail of een

Inlichtingen Hans Hofman
Telefoon +31 (0)70 331 54 36
Fax +31 (0)70 331 54 99
www.nationaalarchief.nl

e-mail: hans.hofman@nationaalarchief.nl

formulier gaat bij ontvangst een proces van beantwoording of afhandeling in. Het start of is onderdeel van een werkproces met betrekking tot één of meer taken waarvoor de betreffende overheidsorganisatie verantwoordelijk is.

Het is duidelijk dat zowel de ontvangen e-mails als de formulieren archiefbescheiden zijn, maar ook de webpagina waarop deze dienst of mogelijkheid wordt geboden kan als zodanig beschouwd worden. Deze biedt immers de context voor de communicatie.

3 april 2006

Deze conclusie strookt ook met het onderzoek dat in 2003 is uitgevoerd door de Archiefschool in opdracht van het ministerie van V&W. Deze luidt:

“De conclusie van dit onderzoek naar de archivering van websites is dat websites archief kunnen bevatten en genereren. Archief is procesgebonden informatie, het ontstaat bij de uitvoering van werkprocessen. Een organisatie die websites gebruikt bij de uitvoering van haar taken zal in of via die websites archief creëren. In de Archiefwet 1995 art. 3 is bepaald dat de overheid haar archieven in goede, geordende en toegankelijke staat dient te brengen en te bewaren. Het archief dat via overheidswebsites gegenereerd en/of gepresenteerd wordt dient in ieder geval te voldoen aan artikel 3 van de Archiefwet 1995.”¹

En verder:

“De inzet van websites bij de uitvoering van deze processen leidt er toe dat websites niet alleen aan te merken zijn als mooie (en ook vluchtige) “publicaties”, maar ook als “archief” dat informatie bevat die voorkomt uit deze processen en die doorgaans niet in een andere, papieren, vorm beschikbaar is. Een website over bijvoorbeeld de ontwikkeling van het Waddenzeebeleid geeft informatie over beleidsplannen en de reacties van betrokken organisaties. Aan deze informatie kunnen rechten worden ontleend. Het blijvend beschikbaar houden van deze informatie in de oorspronkelijke vorm is van belang voor het kunnen afleggen van verantwoording over het gecommuniceerde beleid. Daarnaast vormen de websites een steeds belangrijker onderdeel van het eigen geheugen van de organisatie. Websites tonen bijvoorbeeld de ontwikkelingen in het beleid en in de communicatie over het beleid. Ook zijn de ontwikkelingen in de vormgeving en het gebruik van websites binnen het Ministerie eruit af te lezen.”²

Het antwoord op de vraag of een website als geheel (op een bepaald moment in de tijd) of dat alleen de relevante delen (inhoud) moeten worden bewaard, hangt af van de relatie met werkprocessen.

Soms kan dat het geheel zijn, omdat het een samenhangend geheel van werkprocessen omvat, of omdat het de website van een specifieke afdeling (bijv. voorlichting) betreft. In beide gevallen bestaat de website dus geheel uit archiefbescheiden.

In andere gevallen gaat het alleen om de specifieke webpagina's die de uitvoering van een bepaalde taak (één of meer werkprocessen) betreffen.

Net als bij papieren archiefbescheiden is ook de samenhang van de webpagina's van belang. Die samenhang en de presentatiewijze op een bepaald moment leidt immers tot een bepaalde interpretatie van de informatie bij raadpleging of gebruik.

¹ H.A. Hokke, “**Blijvend beschikbaar**”, onderzoek naar de archivering van websites, (Archiefschool, Amsterdam 2003), p.29.

² H.A. Hokke, “Naar archivering van websites. Implementatieadvies bij het onderzoeksrapport ‘Blijvend beschikbaar’” (Amsterdam 2003), p.2.

Daarnaast zijn de webpagina's geen op zichzelf staande archiefbescheiden, omdat ze, zoals gezegd, deel uit maken van het uitvoeren van overheidstaken en de werkprocessen andere stappen zullen omvatten waarbij ook archiefbescheiden gebruikt of opgemaakt worden. Er bestaat dus ook een relatie en samenhang met die andere documenten of informatiebestanden uit datzelfde proces, die niet op een website staan.

3 april 2006

Het feit dat de inhoud van websites of delen ervan als archiefbescheiden beschouwd moeten worden, betekent dat er eisen aan het beheer ervan gesteld worden. Eén van die eisen is dat wordt afgewogen **hoe lang** die archiefbescheiden **bewaard** moeten worden. Een organisatie moet immers voor een zorgvuldige uitvoering van haar taken rekening houden met allerlei belangen en risico's. Deze afweging valt onder het formele selectieproces en leidt tot basiselectiedocumenten of selectielijsten, waarbij bewaartermijnen worden vastgesteld.

De inrichting en het beheer van websites zal daarom efficiënt moeten worden ingericht. De verdere uitwerking van de Webrichtlijnen door TNO en Archiefschool m.b.t. het archiveringsaspect, waar u in uw brief naar verwijst, zou daarvoor een goed instrument bieden. Gegeven de conclusie in deze brief inzake websites als archiefbescheiden is het van groot belang dat er op korte termijn ervaring in de praktijk wordt opgedaan met deze aanvullende set eisen, zodat deze in de webrichtlijnen kunnen worden opgenomen.

In het buitenland worden vergelijkbare argumenten gehanteerd als hierboven genoemd. Ik noem u enige voorbeelden. In **Australië** wordt als richtlijn gehanteerd dat organisaties die informatie die via de website wordt gecommuniceerd of de diensten die worden geleverd op een adequate wijze wordt gearhiveerd. Argumenten die daarbij worden gehanteerd zijn eisen vanuit de bedrijfsvoering, verantwoording, voorkomen van financiële, politieke en juridische risico's.³

Ook de National Archives and Records Administration (NARA) in de **VS** hanteren een dergelijk beleid:

*"In reality, web sites serve multiple purposes, and most agencies conduct more than one of these activities. Web sites can be seen as an automated "customer service window" through which customers interact with a business on many issues. They can ask questions, get directions or information, make complaints, seek refunds, apply for jobs, order merchandise, or make payments. Each of these activities generates different records and must be analyzed to determine the appropriate level of management."*⁴

Richtlijnen voor het bewaren van websites zijn ook gepubliceerd in het **Verenigd Koninkrijk**, al zijn deze wat verouderd.⁵ Daar wordt de website gedefinieerd als "a collection of electronic resources that is made available .... for the communication of information and/or the conduct of business transactions, and that share a common domain name.... and providing a body of interlinked information resources...."

³ Zie o.a. 'The Guide to minimum website standards electronic record keeping and archiving', (www.amigo.gov.au/practice/mws/archiving); The New South Wales RIB43 'Managing records of websites and web based transactions' (www.records.nsw.gov.au/recordkeeping/rib_43_5946.asp).

⁴ Zie NARA *guidance on managing web records* (January 2005) via: <http://www.archives.gov/records-mgmt/policy/managing-web-records-index.html> of: <http://www.archives.gov/records-mgmt/pdf/managing-web-records-index.pdf>.

⁵ *Managing webresources. Management of electronic records on websites and intranets: an ERM toolkit* (2001), see http://www.nationalarchives.gov.uk/electronicrecords/advice/pdf/website_toolkit.pdf.

3 april 2006

Ik hoop uw vraag hiermede voldoende te hebben beantwoord.

Met vriendelijke groeten,
De Algemene Rijksarchivaris

Dr. M.W. van Boven.

c.c.: de directeur Cultureel Erfgoed, de heer ir. A.P.M. Bersee.
de directeur Erfgoed Inspectie, de heer mr. S.H. Oosterloo